

นายเอนก นาวิกมูล
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

นายเอนก นาวิกมูล เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปัจจุบันอายุ ๖๘ ปี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ หลังจบการศึกษา นายเอนกเริ่มทำงานเป็นนักเขียนคอลัมน์ศิลปวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์เจ้าพระยา และนิตยสารอีกหลายเล่ม จากนั้นเข้าทำงานที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด รวมระยะเวลา ๒๓ ปี จึงได้ลาออกเพื่อเป็นนักเขียนสารคดีอาชีพ นักวิชาการอิสระ และเป็นบรรณาธิการเฉพาะกิจสำหรับหนังสือด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ด้านงานสารคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทยในสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ จนกระทั่งปัจจุบัน

เอนกสนใจเรื่องศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและเริ่มออกสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง ได้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาเขียนงานสารคดีซึ่งแบ่งได้เป็น ๘ กลุ่ม คือ เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้าน ประวัติบุคคล เกร็ดประวัติศาสตร์ การถ่ายภาพและภาพถ่าย จิตรกรรมไทย ภาษาและประเพณี การเก็บของสะสม และการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สารคดีของนาย เอนกเกิดจากการสังเกต ตั้งข้อสงสัย และพยายามแสวงหาคำตอบ ทั้งจากเอกสารเก่า ภาพเก่า การสัมภาษณ์ และจากประสบการณ์ การเดินทาง นายเอนกเปรียบตัวเองเป็น “คนปะชุนประวัติศาสตร์” โดยตรวจสอบแก้ไขข้อมูลเก่า หรือนำเสนอข้อมูลใหม่ เพื่อให้สังคมได้รับความรู้ที่ถูกต้องที่สุด และข้อมูลที่ชัดเจนที่สุดงานเขียนของนายเอนก อ่านง่าย ได้สาระและความเพลิดเพลิน สำนวนภาษาร่าเริง มีเอกลักษณ์เฉพาะตนและมีพลวัตเข้ากับยุคสมัย มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ที่ก่อให้เกิดจินตนาการและอารมณ์สะท้อนใจ ยกย่องและให้ความสำคัญแก่บุคคล และแหล่งที่มาของความรู้ มี การจัดระบบภาพประกอบและคำบรรยายภาพที่ละเอียดลึกซึ้ง สะดวกแก่การอ้างอิง ผลงานได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก รวมเป็นเล่มแล้ว ๒๐๑ เล่ม ผลงานเด่น อาทิ ชีวิตวัยเรียนของหลวงสุมนนัยประดิษฐ์ (ประดิษฐ์ สุขุม) ยอดนักกีฬาไทยในอเมริกา ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน รางวัลบัวหลวง พ .ศ.

๒๕๑๙ และได้รับยกย่องให้เป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนดีเด่น ในสมัยรัชกาลที่ ๙ ตามแนวความคิดศาสตร์พระราชา โดยกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ การเผชิญโชคของนายทองคำ ได้รับรางวัลที่ ๓ ในการประกวดหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน รางวัลบัวหลวง พ.ศ. ๒๕๒๑ เพลงนอกศตวรรษ ได้รับรางวัลหนังสือสารคดีดีเด่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๒ และได้รับยกย่องให้เป็นวรรณกรรมประเภทสารคดียอดเยี่ยมในสมัยรัชกาลที่ ๙ ตามแนวความคิดศาสตร์พระราชา โดยกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประวัติการถ่ายรูปลูกแรกของไทย ได้รับรางวัลชมเชยพิเศษ การประกวดวรรณกรรมรางวัลบัวหลวง พ.ศ. ๒๕๓๐ สิ่งพิมพ์คลาสสิก ได้รับรางวัลหนังสือสารคดีดีเด่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔ ตำนานห้างร้านสยาม ได้รับรางวัลชมเชยการประกวดหนังสือดีเด่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้น

คุณูปการอีกอย่างหนึ่งสำหรับสังคมไทย คือ การเปิด “บ้านพิพิธภัณฑ” เป็นที่เก็บและแสดงมรดกของชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยในอดีต ที่นับวันจะถูกกลืนเลื่อนไปด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ จากการทุ่มเททำงานด้านสารคดี มายาวนานกว่า ๔๕ ปี อย่างมีคุณภาพ นายเอนกได้รับรางวัลสำคัญระดับชาติ อาทิ รางวัล “สารคดี” เกียรติยศ จากสำนักพิมพ์สารคดี พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น จากกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔ และรางวัล “ชูเกียรติ อุทกะพันธุ์” จากบริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง (จำกัด) มหาชน พ.ศ. ๒๕๕๗ นายเอนกได้รับปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.ศ. ๒๕๕๒ และปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ประเภททั่วไป จากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พ.ศ. ๒๕๖๐

นายเอนก นาวิกมูล จึงสมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พุทธศักราช ๒๕๖๓